

פרה אדומה בזמן הזה

ראה ראיתי מובא, שת"ח אחד שאל את מרן הגאון ר"ד לנדו בשנת תשמ"ט, בשמחת נישואין, איזה דברים יש לדון בעשיית פרה אדומה בזמן הזה. ומחמת הנהוג במחוזינו, להרעיש בנישואין בקולות וברקים לזכר מעמד הר סיני, וי"א כדי לבלבל את השטן שלא יערבב את השמחה, לא היה יכול הגאון שליט"א להשיבו בפה, והשיב לו בכתב, ומזה זכינו ויש את איתנו את כת"י הגאון שליט"א בענין זה, והוא הולך ומונה שם כמה מעכבים, מלעשות פרה אדומה בזמן הזה.

וכללות הבעיות המנויות שם הם.

- א. האם צריך לפרה כהן מיוחס כי לכא' אין לנו כהן מיוחס.
- ב. שמא צריך הכהן להתחנך במנחת חינוך, ואם לא נתחנך יש צד שהוא פסול הוא לעבודה.
- ג. שמא צריכים בגדי הכהן להתקדש, ולכא' אינם מתקדשים כי אם בעבודת פנים. וכע"ז דן גם על כלי שרת.
- ד. שמא צריך להזות דווקא מול פתח ההיכל, ואין לנו פתח היכל. ואף דהקדושה קיימת, מ"מ פתח היכל אין.
- ה. בתוספתא מבואר שנעשית ע"פ סנהדרין של ע"א, ואין לנו סמוכים.
- ו. שצריך לה עץ ארז ואזוב ושני תולעת, ומי יודע מה הם.
- ז. שצריך איש טהור לכל עבודותיה, ואין לנו טהורים מטומאת מת.

ואבוא לדון בדברי קדשו כתלמיד הדן לפני רבותיו בקרקע, ובע"ה המטרה היא לעורר הלומדים להעמיק ביקרה זו, ולכן נביא הדברים בקיצור רב.

ראשית צריך לשים לב היטב, מה הם הדברים שמרן לא רואה בהם כל חיסרון, והוא היפך דעת בעלי בתים שחושבים שיש חיסרון בתרתי, כי העולם חושב שהבעיה היא שאין לנו פרות אדומות, ושאר לעשות פרה עד משיח, ומרן לא הזכיר סברות אלו כלל, כי כידוע אצל הת"ח פרה אדומה היא מה שאנו קורין אותה 'חומה' כמו שתרגם הרס"ג שם, וכדברי רש"י בבכורות ו ע"א, ושם אפשר לקיים מצווה ח"ו אין לבטל מפני חיסרון מלכות ב"ד שאף ע"פ שיתמהמה נחכה לו בכל יום.

א.

דהנה מה שדן מרן שליט"א דבעינן כהן מיוחס כבר הוכיחו בזה האחרונים שמדאורייתא כהני חזקה כהנים הם לכל דבר, כמו שמוכח ממה שהם עולים לדוכן, אע"פ שהוא באיסור עשה לזר. וממה שפטרי חמורים שלהם מותרים בהנאה אע"פ שלא נפדו ועוד כמה הלכות.

ומה שצריך ייחוס ואין די בחזקה מעלה היא מדרבנן, וכבר כתב ע"ז מרנא החת"ס, וז"ל: (שו"ת חתם סופר חלק ב סימן רלו) ומ"ש מיחוס כהונה נראה דלק"מ, להר"ח ז"ל [צ"ל להר"י יחיאל ז"ל, והיינו ר' יחיאל מפר"ז, שכתב הכפתור ופרח שרצה להקריב קרבנות בזה"ז], דמאן לימא לן דלא יקריב אחזקה, ונחמיה בן חכליה דהוי ליה כהנים מיוחסים היה מגאל השארית מן הכהונה עד יעמיד הכהן לאורים ותומים, אבל לעכב הקרבה בשביל זה מאן לימא... על כן לפע"ד לא צריכים לכהן מיוחס, ונאכל שם מן הפסחים.

וכע"ז פסק החזו"א אבן העזר.

ואף שלא כתב כן החזו"א בהחלט הרי אין זה חשש דאורייתא אלא דרבנן כמשנ"ת וספיקא דרבנן לקולא, ובפרט במקום ביטול העבודה שתלוי בה מצוות דאורייתא אין מספר, וספק דאורייתא לחומרא.

ופשוט שאין חילוק בין עבודה לפרה אדומה, שבלא פרה א"א להקריב שום קרבן יחיד, רק קורבנות ציבור שבהם טומאה הותרה בציבור, ותיבטל רוב העבודה, ולא נוכל להביא לא חגיגה ולא ראייה, ונמצא בית א-להינו שמם.

ואדרבה, יש לדון שמא לגבי כהן הפרה שאינו ע"ג המזבח, לא גזרו רבנן כלל.

ב.

ומה שדן לפסול את הכהן משום חיסרון מנחת חינוך, הנה הרמב"ם בהלכות כלי המקדש (פרק ה הלכה טז) כתב: ואם עבד [הכהן] קודם שיביא עשירית האיפה וכן כהן גדול שעבד בכהונה גדולה קודם שיביא עשירית האיפה עבודתו כשירה.

ומקורו מן הירושלמי (שלקים פ"ז ה"ו) שם אמרו: אחד כהן גדול וא' כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה שלהם עבודתן כשירה

אמנם מרן שליט"א חשש לשיטת הגר"א שבהגהותיו לירושלמי הגיה את הירושלמי ע"פ הגירסא שהייתה לפניו בתורת כהנים שכהן שעבד בלא עשירית האיפה עבודתו פסולה.

אלא שמדברי הראשונים מבואר שהם גרסו בהתורת כהנים גופא כהירושלמי, כ"ה ביראים סימן תמ"ז שכתב וז"ל: ותניא בת"כ... אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבד עד שלא הביא עשירית האיפה עבודתו כשירה. וכ"ה בסמן עשין קפ"ו. וכ"ה בכת"י מדוייקים של הספרא.

ולפ"ז אין מקום לחוש לפסול עבודת כהן בלא מנחת חינוך, אפילו בעבודה גמורה, וכ"ש בפרה שהיא עבודת חוץ.

ג.

ובמה שדן הגאון שליט"א לפסול הפרה משום שהבגדים לא נתקדשו בעבודת פנים, יש להוכיח משיטת כמה ראשונים שא"צ קידוש לבגדי הפרה בעבודת פנים שתקדם לה. שלפי שיטת כמה ראשונים ואחרונים הכהן השורף את הפרה עושה אותה בארבעה בגדי לבן כבגדיו של כהן גדול ביום הכיפורים. [עי' מל"מ הל' פרה אדומה פ"א הי"ב ועוד]

והנה לדבריהם הרי לא נתחנך האבנט, דהא קיי"ל דאבנטו של כהן הדיוט הוא של כלאים, ואבנט של בוץ לא היה רק ביום הכיפורים ובשל יום הכיפורים בוודאי לא השתמשו לפרה, שהרי הוא טעון גניזה, כמ"ש ביומא יב. ומוכח דבגדי העבודה לפרה א"צ להתקדש קודם לכן בעבודת פנים.

ד.

עוד דן שלכאורה כשאין ההיכל בנוי בעוונות, הרי אין כאן פתח אוהל מועד, יש להעיר דלכאורה אין חילוק בין זה לבין הדין ששלמים צריכים להישחט פתח אוהל מועד ובהדיא שנינו בתוספתא (עדויות פ"ג ה"ג) שוחטין אע"פ שאין פתחים. וכבר נתקשה הרשב"א בשבועות טו. איך מקריבין אע"פ שאין בית הרי לא נתקיים כאן הדין שישחוט כנגד הפתח הפותח ועיי"ש מה שתי', ולכאורה תירוצו מועיל גם לענינו.

ועי' בליקוטי הלכות (בזבת תודה זבחים) למרנא הח"ח שדן לגבי שחיטה כנגד פתח ההיכל בזמנינו, שמקום ההיכל מוסתר אבל לא ע"י דלתות ההיכל עצמם אלא ע"י בניין אחר שבנוי עליו בעוונותינו הרבים. ומסקנת דבריו נוטה להתיר לשחוט בכה"ג.

ה.

עוד העיר מצד מה שאין לנו סנהדרין של שבעים ואחד, ובתוספתא סנהדרין (פ"ג ה"ד) אמרו שהפרה אינה נעשית אלא ע"פ ב"ד של ע"א.

אבל שם אמרו ג"כ שאין ממנין כה"ג אלא ע"פ ב"ד של ע"א, ומצינו (יבמות סא.) שהמלך הוא זה שמינה את הכה"ג שלא ברצון חכמים, ומבואר בסוגיא שם שהיה לו כל דיני כה"ג להאסר באלמנה יעו"ש. ומוכח שמ"ש שהסנהדרין ממנה את הכה"ג אי"ז למעט בעלי סמכות אחרת אלא למעט סנהדרין פחותה ממנה, שדבר השייך לכל ישראל הב"ד הממונה עליו הוא הב"ד של כל ישראל ולא ב"ד פרטי, אבל אם לא זכינו והסמכות הממונה על ישראל אינה ב"ד אלא המלך הרי שהמלך הוא יש בידו כוח למנות את הכהן גדול.

וה"ה לפרה אדומה, שיש לדון שעיקר הדין שתיעשה בסנהדרין של ע"א היינו שתיעשה ע"י הסמכות העליונה של ישראל, ולא ע"י ב"ד פרטי, אבל א"צ דווקא ב"ד וכ"ש דלאו דווקא סמוכין.

.1

עוד דן שאין לנו בירור על עץ ארז ואיזוב ושני תולעת, אבל תהילה לה' מאז שנת תשמ"ט החכמים העושים במלאכת הקודש, כבר יגעו ומצאו כדי מידתם, וידועים לנו אלו המינים מה הם.

.2

והדבר האחרון שהוא המעכב העיקרי הוא מה שאין לנו כהן טהור, וצריכים אנו לגדל כהן בטהרה מיום לידתו ועד שיעשה את הפרה, אולם יש לעיין, שלכאורה אין מה לחכות למשיח בזה, שהרי גם הוא לא ישנה את ההלכה, חלילה, וגם לכשיבוא משיח, נצטרך לחכות י"ג שנה שבהם לא נוכל להביא קרבנות ראה וחגיגה, שלא הותרו בטומאה, ואם כן למה לנו לחכות אז, נתחיל עכשיו בגידול כהן בטהרה, וכך לכשיבוא משיח לא נצטרך לחכות כ"כ הרבה שנים לטהרה, ואם כשיגדל הילד עדיין לא יבוא משיח, למה לא נוכל לעשות אז את הפרה, שהרי כבר יהיה לנו כהן טהור.

וכן כתב בספר הלכות א"י המיוחס לטור שצריך לגדל ילדים לעשות את הפרה בטהרה.

וגם היום יש לברר האם יש כהנים כאלו שנולדו בבית או בבי"ח רק ליולדות וכו' ומאז נשמרו בטהרה, ומספיק אחד כזה שיהיה בן י"ג שנה, או קרוב לכך שאז נשמרנו היטב.

והקב"ה יסייענו למען טהרת עמו.